

רשימות

בפרשת השבוע

פרשת וירא

פרק י"ח פסוק ד'

ורחצו רגליכם

רש"י: כסבור שהם ערביים, שמשתחוויים לאבק רגליהם, והקפיד שלא להכניס עבודה זרה לביתו, אבל לוט שלא הקפיד, הקדים לינה לרחיצה, שנאמר "ולינו ורחצו רגליכם".

י"ל שיש ללמוד מכאן את אחד ממעלות הצדיקים, והוא שיש לומר את דעת היהדות גם בזמן שזה לא נעים, כמו אצלינו שהגיעו אורחים מרחוק, ואפילו שרצה להיטיב איתם במהירות על ידי אוכל ומשקה להשיב נפשם מטורח הדרך, ולהכניסם לביתו, ומי גדול מאברהם אבינו בהכנסת אורחים, אך אם יש חשש עבודה זרה, זה הדבר הראשון שצריך להתחשב בו, ולמנוע ממנו להכנס לבית, ולכן אמר להם לרחוץ רגליהם ולא הכניסם אליו לביתו בתחילה, מה שאין כן אצל לוט הגם שאמר להם לרחוץ רגליהם, אך אמר זאת בתור דבר שני ולא ראשון, ואפילו שהיה לו צידוק לדבריו והוא כדי שהסדומיים יראו אותם באבק רגליהם ויחשבו שרק עכשיו הגיעו מהדרך [י"ט ב', רש"י ד"ה ולינו], ואולי גם מצא צידוק למעשיו, כגון שזה רק חשש של עבודה זרה, ולא עבודה זרה ממש, וכדומה. אך טענה זו אינה נכונה, כיון שאין מכניסים אבק עבודה זרה או חשש עבודה זרה לבית, אפילו שיגרום לבעיות מהשכנים, ולבסוף דבר זה לא עזר לו ולא התחשבו בזה, והמון העם הגיעו למחות נגד הכנסת האורחים. ויש ללמוד מאברהם אבינו כשיש חשש עבודה זרה לא מכניסים אותו לבית היהודי ללא כל חשבונות.

פרק כ"ב פסוק ג'

וישכם אברהם בבוקר

בשולחן ערוך יורה דעה סימן רס"ב סעיף א' נאמר: "כל היום כשר למילה, אלא שזריזין מקדימים למצוות, ומלין מיד בבוקר". דין זה נלמד מהגמרא [יומא כח:]: הלומדת זאת מהפסוק שלנו בעקידת יצחק: "וישכם אברהם בבוקר", וכך הם דברי הגמרא "תניא: [ויקרא י"ב ג'] "וביום השמיני ימול בשר ערלתו" - מלמד שכל היום כשר למילה, אלא שזריזין מקדימין למצות, שנאמר וישכם אברהם בבקר ויחבש", ע"כ, אם כן יוצא לנו שהלימוד שברית מילה נעשה בהשכמה הוא מהפסוק "וישכם אברהם בבוקר" הכתובה בנסיון העקידה, ונשאלת השאלה הרי אנו מדברים על המצוה של ברית מילה, ושם בפרשת תזריע כתוב לגבי מצות המילה "וביום השמיני ימול" והגמרא דורשת מכאן שכל היום כשר למילה, אך לגבי הזמן המועדף באותו יום השמיני, מדוע שלא נלמד זאת מהציווי של ברית מילה עצמו הראשון, ששם נאמר [בראשית

פרק י"ז פסוק כ"ו] שאברהם אבינו מל את עצמו ואת ישמעאל בנו ואת בני ביתו "בעצם היום הזה", וכתוב שמלו בצהרים ולא בהשכמת הבוקר, ומדוע ללמוד זאת מהפסוק בנסיין העקידה? [וראה גם מה שכתבנו לעיל בזה בפרק י"ט פסוק כ"ז].

אלא יש לתרץ זאת על פי דברי הרמב"ן שאברהם אבינו מל את עצמו באותו יום שנצטוו על מצות המילה, ונזדרז במילה של כל בני ביתו תחילה, שהם שלש מאות ושמונה עשר אנשים, ומל אותם בעצמו או על ידי מוהלים רבים, ורק אחר כך מל את עצמו, שאילו הקדים מילתו אז הוא היה חולה או מסוכן מפני זקנתו, ואז לא יכל להשתדל במילת אנשי ביתו.

אם כן יוצא לנו שבאמת אברהם אבינו השתדל במצוה, והזדרז בבוקר כדי למול את כל בני ביתו קודם, ואת עצמו עוד באותו היום שנצטווה על הדבר, וכך אומר גם רש"י בד"ה בעצם היום - בו ביום שנצטווה.

פרק כ"ב פסוק ג'

את שני נעריו עמו

רש"י: ישמעאל ואליעזר, שאין אדם חשוב רשאי לצאת לדרך בלא ב' אנשים, שאם יצטרך האחד לנקבו ויתרחק, יהיה השני עמו [ויקרא רבה פרק כ"ו ז'].

פירוש: אפילו שכעת יצחק נמצא איתם ולכאורה מספיק רק נער אחד, אך י"ל שאברהם אבינו חשב גם על הדרך חזור שיהיו רק שלשתם ללא יצחק, שהרי הוא אמור להיעקד כמצות ה'.

הואים מכאן דבר נפלא, שאברהם אבינו ממשיך ומתנהג ומתכנן דרכיו בדרך ארץ כפי דרכו ללא שום שינוי, גם כשיחזור מהדרך ללא בנו יחידו.

לשון הפסוק כאן צריך ביאור שבנסיין העקידה קורא לישמעאל ואליעזר [על פי ויק"ר כו ז] נערים, והרי הם בכלל לא נערים, ובמיוחד על אליעזר עבד אברהם שזמן לא רב לאחר מכן התורה קוראת לו [בראשית כד ב] "ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו" [ומשמע בחזקוני שבאמת היה זקן], והגמרא ביומא [כח:]: אומרת עליו "אליעזר זקן ויושב בישיבה"?

י"ל זאת על פי הנאמר בחומש שמות [לג יא] "ומשרתו יהושע בן נון נער משרת משה לא ימיש מתוך האהל", שואל האבן-עזרא מדוע יהושע נקרא נער, הרי הוא בן חמישים ושש שנים [לפי רש"י בדברי הימים א כב ה היה בן מ"ב שנים] ? ותירץ שנקרא נער כיון שעשה שירות נער, והרמב"ן תירץ שכל משרת בלשון הקודש נקרא נער ובעל השררה הנכבד הוא האיש.

לפי זה י"ל גם אצלינו שכיון שעשו עבודת שירות, ששירתו לאברהם אבינו נקראו נערי, אפילו שהיו זקנים.

כן י"ל גם הפסוק בבראשית [יד כד] "בלעדי רק אשר אכלו הנערים", ופירש רש"י "עבדי אשר הלכו איתי", פירוש: שהעבדים שרתו את אברהם אבינו בזה שנלחמו איתו והלכו איתו, ולכן נקראו נערים ומגיע להם חלקם.

עוד י"ל שאמנם אין הם נערים כמו שהבאנו, אך כלפי אברהם אבינו שהיה זקן מופלג נחשבים הם כנערים. [לפי פירוש זה מיושבים דברי המדרש בויקרא רבה (פרשה כו ז) המשווה בין אברהם אבינו ונערו, לבין שאול המלך לאנשיו].

עוד י"ל לפי המובא במדרש רבה על מגילת רות [ד יא] על הפסוק "וכה תדבקין עם עם נערת", אלו הצדיקים שקרויין נערים, שנאמר [איוב מ, כט] "התשחק בו כצפור ותקשרנו לנערותיך".

מתוך הספר רשימות בפרשת השבוע לרב הופנר

הערות והארות על הכתוב כאן יתקבלו ברצון במייל שכתובתו haseforim@gmail.com